

Handgereedschap: Bouwgereedschappen

Reeds aan het begin van het ontstaan van de mensheid streefden mensen erna voor zichzelf een onderkomen te zoeken. Indien dit niet direct in de buurt aanwezig was bouwde men zich iets uit bladeren en takken. Na verloop van tijd verving men deze takken en bladeren door houten balken en stenen. Naast de houten balken en stenen is er deze eeuw is ook nog beton en kunststof als bouw materiaal bijkomen.

Bouwgereedschap

Het gereedschap welk bij het bouwen gebruikt worden zijn al die jaren wel verfijnd maar in de basis toch hetzelfde gebleven. Als naar de bouw van bijvoorbeeld een huis gekeken wordt dan zijn tijdens de bouw een aantal fases te herkennen.

Enkele fases zijn:

- Het storten van beton
- De ruwe steenbouw
- Het glad maken van de binnenoppervlaktes (stukadoeren)
- Het zetten van de tegels
- Het inhangen van deuren etc

Indeling

Gereedschap welk bij de bouw gebruikt kan worden, kan globaal ingedeeld worden in twee onderdelen:

Gereedschap gebruikt bij de voorbereiding van de werkzaamheden

Voordat er daadwerkelijk iets gebouwd of gestukadoord kan worden moeten de gebruikte materialen klaargezet worden. Zo moeten bouwmaterialen zoals stenen, cement of tegels aangevoerd worden, moet het geheel uitgezet worden en moet specie aangemaakt worden. Gereedschap welk bij de voorbereiding vaak gebruikt wordt is: Kunststof speciekuip, vroeger waren de speciekuipen van metaal, er werden oude oliedrums door midden gezaagd, zodat mooie specie kuipen ontstonden.

Een nadeel van deze metalen speciekuipen was dat ze zwaar waren, slecht verplaatsbaar door het gemis van handgrepen, moeilijk te reinigen en door de restolie welk er in het begin inzat niet geheel milieuvriendelijk. In plaats van de metalen kuipen zijn nu kunststof kuipen met een inhoud van 65 of 90 liter op de markt. Deze kuipen welke voorzien zijn van twee degelijke handgrepen, zijn licht van gewicht en door het flexibel vermogen van de kunststof zeer goed te reinigen, zelfs als de specie hard geworden is. Specie kan aangemaakt worden met een zogenaamde betonmolen, of bij zeer kleine hoeveelheden met een mixer. In de praktijk komt dit laatste bijna nooit voor. De meeste metselaars maken kleine hoeveelheden veel sneller met hun troffel aan. De mixers worden wel veel door stukadoors en schilders gebruikt. Bijvoorbeeld bij het aanmaken van sierpleister of het mengen van verf. De sierpleister of verf wordt in emmers voor gebruik klaargemaakt, waarbij met behulp van de mixer een gelijkmatige en egale consistentie verkregen wordt. Bij de keuze van een mixer is het belangrijk om goed te letten op de lengte en de doorsnede. Er zijn doorsnedes van 60 millimeter tot en met 140 millimeter. Daarnaast zijn er mixers met twee en met drie bladen. Een mixer mag absoluut niet aangesloten worden op een normale boormachine. Er is een aparte machine voor nodig. Deze machine, de zogenaamde menger, is een machine met

een zeer laag toerental in combinatie met een zeer sterke overbrenging. Een normale boormachine zou bij deze verhoudingen zonder meer stuk draaien.

Gereedschap voor de uitvoering van de werkzaamheden

Het bekendste stuk bouwgereedschap is de troffel. Wie ooit dacht dat het hier maar om zomaar een simpel troffeltje ging heeft het mis. Er zijn zeer vele variaties en voor alle voorkomende werkzaamheden is een model beschikbaar. In het algemeen wordt gesteld dat een troffel bestaat uit een blad, de steel (arend) en het handvat. De troffels kunnen hoekig of gebogen, plat of gevouwd, recht of taps toelopend zijn. De arend kan gelast of aan het blad geklonken zijn. De belangrijkste indeling bij de troffels is een indeling in troffels voor de metselaar en troffels voor een stukadoor.

Bij het kopen van een metseltroffel is de metselaar zeer kieskeurig, hij let onder andere op de kwaliteit, of de punt van de troffel in het verlengde van het handvat ligt en of de troffel lekker in de hand ligt. Daarnaast speelt de bladmaat een grote rol. Een troffel bestemd voor een metselaar is dik van achter en dun van voren. Er zijn troffels voor mensen die rechtshandig en troffels voor mensen die linkshandig zijn. Omdat de metselaar de steen nogal eens breekt met zijn troffel is de zijkant van de troffel extra gehard. Dit breken gebeurt met de ronde buitenkant van de troffel. Het breukvlak van de steen is, op deze wijze gebroken, zeer ruw. Moet de breuk goed recht zijn dan wordt vaak gebruikt gemaakt van een metselaarszabel. De metselspecie wordt opgebracht met de rechtere binnenkant. De Stucadoortroffel voor een stukadoor is dun en veerkrachtig, omdat met deze troffel alleen specie wordt opgebracht zijn de zijkanten niet extra gehard.

Voegspijkers

Om de voegen tussen stenen een mooi uiterlijk te geven wordt een muur na gemetseld te zijn afgevoegd. De voeg wordt als het ware gelijkmatig gevuld met specie. Bij dit voegen wordt een zeer smal troffeltje, de zogenaamde voegspijker, en een voegpalet gebruikt. Er zijn voegspijkers voor staande en voor vlakke voegen. Bij een staande voeg wordt een stootvoegspijker gebruikt, het blad hiervan is zeer kort, terwijl voor de vlakke voeg een spijker met een lang of extra lang blad gebruikt wordt. Een belangrijk kwaliteitsverschil tussen de verschillende spijkers is het verschil in de arend. Er zijn spijkers met een ronde en met een platte arend. Een spijker met een ronde arend is beter omdat deze beter terugveert dan een spijker met een platte arend. Bij het voegen wordt vaak de term schoon metselwerk gebruikt. Bij schoon metselwerk wordt de voeg eerst met een voegbeitel uitgekapt, waarna deze met sterke specie gevuld en afgevoegd wordt

Plakspaan

Plakspanen zijn verkrijgbaar in een ijzeren of een RVS uitvoering. De plakspanen hebben een recht of gebogen handvat, welk vaak van hout gemaakt is. Een voordeel van een gebogen handvat is, dat het beter in de hand ligt en er beter mee te werken is. Van het merk Ragni is een plakspaan verkrijgbaar met een kunststof handvat. De arend is bij dit merk langer dan bij andere modellen plakspanen. Het voordeel van deze lange arend is dat het blad veel beter ondersteund wordt. Erg geliefd zijn de plakspanen van het merk Tyzack, deze zijn zeer veerkrachtig en hebben een goede aanhechting van arend en hecht. De meest voorkomende klacht die klanten hebben met betrekking tot plakspanen is, dat het blad loszit of dat het blad krom is. De oorzaak van dit loszitten of krom zijn

moet vaak bij de gebruiker gezocht worden. Waarschijnlijk heeft deze de plakspaan als schraper gebruikt.

Schuurspons (wit)

Schuursponzen worden door stukadoors gebruikt voor het zeer fijne stukadoorswerk. Met een schuurspons wordt het stukwerk als het ware gepolijst. Het beste resultaat wordt behaald als de schuurspons voor gebruik een beetje nat gemaakt wordt

Schuurborden

Schuurborden worden gemaakt van kunststof of van hout. Het blad van een schuurbord wordt daarbij een beetje conisch geslepen. Is het schuurbord van hout dan heeft het schuurbord een aangeschroefd handvat. De houten schuurborden worden gemaakt van Abachi hout. Schuurborden worden gebruikt voor het normale pleisterwerk. De borden hebben tijdens het gebruik de neiging zich vast te zuigen aan het pleisterwerk. Dit vastzuigen kan voorkomen worden door het schuurbord voor gebruik goed nat te maken.

Bandtroffel

Bandtroffels zijn verkrijgbaar met een bladbreedte van 60, 70 of 80 millimeter. Ze worden van RVS of gesmeed staal gemaakt. Een bandtroffel is een troffel welke uitermate geschikt is voor de stukadoor. Deze gebruikt de troffel voor de fijne afwerking van randen en hoeken. Natuurlijk kan hiervoor ook een hoektroffel gekozen worden, welk gereedschap gebruikt wordt is afhankelijk van de persoonlijke voorkeur van de gebruiker.

Hoektroffels

Om met een hoektroffel goed te kunnen werken moet de gebruiker als het ware gevoel hebben voor de troffel en de hoek, het is niet altijd even makkelijk om een hoek mooi strak te krijgen, het duurt dan ook enige tijd voordat het echt goed is.

Tegenwoordig gebruikt men daarom steeds meer een hoekprofiel, dit profiel kan snel ingezet worden en bespaard kosten.

Er zijn hoektroffels voor inwendige en voor uitwendige hoeken. De hoeken bij hoektroffels zijn scherp, dubbeltjesrond of rond. Verder zijn de troffels verkrijgbaar met smalle en met brede bladen.

Pleistertroffel

Bij de pleistertroffels zijn twee hoofdmodellen te onderscheiden, te weten een scherpe en een ronde pleistertroffel, het meest wordt de ronde pleistertroffel verkocht. Een pleistertroffel is eigenlijk een universele troffel want naast de stukadoor wordt dit type troffel ook voor kleine algemeen dingen gebruikt. Er zijn drie maten pleistertroffels, dit zijn troffels in de maten 120, 140, en 160 millimeter. Bij de goedkope en professionele merken is verschil tussen beide vaak, dat de goedkope recht gestansd zijn en de professionele conisch geslepen zijn!

Bekistingreiniger

Bij het storten van betonnen segmenten wordt de vorm van het segment bepaald door de bekisting. Nadat het beton gestort is en gedeeltelijk is aangehard wordt de bekisting verwijderd. De betonresten die op de bekisting achterblijven kunnen met een bekistingreiniger verwijderd worden.

Gereedschap voor de afwerking van de werkzaamheden

Het zetten van tegels

Een belangrijk onderdeel bij de bouw van een huis is het zetten van tegels in keukens en badkamers. Belangrijk is dat dit zetten heel precies gebeurt, want niets is storender dan scheef zittende tegels. De handel biedt voor het goed zetten van tegels een breed assortiment aan. Bij het plaatsen van tegels is het belangrijk te weten of de tegels geplaatst worden op een horizontaal of op een verticaal vlak. Afhankelijk van het vlak is een andere manier van werken en iets ander gereedschap nodig. Gereedschap welk, bij het plaatsen van tegels, gebruikt kan worden is:

Tegeltroffel

Tegelsnijder/ tegelsnijmachines

Bij het snijden van tegels kan gebruikt gemaakt worden van een tegelsnijder of een tegelsnijmachine. Het verschil tussen een tegelsnijder en een tegelsnijmachine is dat bij een tegelsnijder de tegel langs het mesje en bij een tegelsnijmachine het mesje langs de tegel gehaald wordt. Bij een tegelsnijder wordt de tegel tegen de vooraf ingestelde aanslag gelegd, waarna de tegel met een gelijkmatige druk en snelheid langs het mesje gehaald wordt. Belangrijk is dat de kanten van de tegel goed ingekrast zijn. Een tegel mag aan elke kant slechts een maal gekrast worden. Hierna kan de tegel gebroken worden. Bij een tegelsnijmachine leg je de tegel in de machine en wordt het mesje in een keer over de tegel gehaald. Bij een tegelsnijmachine kan de tegel aan elke kant eenmaal ingekrast worden waarna de tegel gebroken kan worden.

Tegelgatsnijder

Een tegelgatsnijder wordt gebruikt voor het maken van ronde gaten in tegels.

Tegelkruisje

Tegelkruisjes worden gebruikt om overal tussen de tegels een even grote voeg te krijgen. Er zijn kruisjes in - en in + vorm.

Als besloten wordt de kruisjes er in te laten zitten dan moet het kruisje lager geplaatst worden dan de vermoedelijke bovenkant van de voeg, anders blijft na voegen het tegelkruisje zichtbaar.

Tegelkoord of tegelelastiek

Tegelwinkelhaak

De tegelwinkelhaak wordt tegenwoordig niet meer zoveel gebruikt. Als hij de tegelwinkelhaak gebruikt wordt is dit vaak voor

kleine oppervlakten die moeilijk met een tegelkoord of tegelhoekjes uit te zetten zijn.

Tegelhamer

Tegelspons

tegelvoegrubber

Een tegelvoegrubber wordt gebruikt om de voegspecie goed over alle voegen te verdelen zonder dat er voegspecie achter blijft op de tegel. De specie wordt als het ware ingewassen.

Tegelhoekje

Tegelhoekjes worden gebruikt voor het uitzetten van een rechte lijn waarlangs een rij tegels gelegd kan worden, bij de eindpunten van een gelegde rij tegels wordt aan elke kant een tegel precies gelegd. Tussen deze twee tegels wordt met behulp van tegelhoekjes en tegelkoord een lijn gespannen, waarlangs vrij vlug de resterende tegels gelegd kunnen worden.

Tegelpen

Een tegelpen wordt vaak gebruikt bij het zetten van tegels op grote verticale oppervlaktes. De tegelpennen worden in de muur gezet waarna met behulp van een touw goed uitgelijnd kan worden. Er zijn twee maten 8 x 150 en 8 x 180. tegelpennen worden niet gebruikt bij tegels die gelijmd worden maar bij tegels die met behulp van cement gezet worden.

Tegelknip en breektang

Tegelknip en tegelbreektangen worden gebruikt om bijvoorbeeld een hoekje uit een tegel te breken.

Tegelschietlood

Bij het plaatsen van tegels op een verticaal oppervlak wordt gebruikt gemaakt van een schietlood. Een schietlood bestaat uit een touw met aan een kant een vierkant klosje om het schietlood te bevestigen aan de bovenzijde van het oppervlak en aan de andere kant een gewicht meestal van messing, om roesten te voorkomen. Dit geeft bij een vrijhangend gewicht altijd een rechte lijn ook wel een loodlijn genoemd. Is de onderkant van het gewicht spits toelopend dan kan het geheel ook gebruikt worden om een punt van bijvoorbeeld het plafond naar de vloer over te brengen. Het vierkant klosje is altijd iets dikker dan het lood, zodat het lood bij gebruik altijd vrij hangt.

Dit artikel over Bouwgereedschappen is uiteraard niet compleet, maar geeft toch al een aardige informatie over de meest gebruikte gereedschappen.

